

Aan: de leden van de vaste Tweede Kamer commissies VWS en J&V

Betreft: reactie FNV op rapport verminderen behandelduur

Utrecht, 15 maart 2023

‘Liever minder gezinnen helpen en dan goed helpen, dan veel gezinnen half helpen’.

Geachte leden van de Tweede Kamer Kamercommissies VWS en J&V,

Op 15 maart 2022, precies een jaar geleden, lieten ruim 7000 medewerkers, cliënten, werkgevers en ervaringsdeskundigen van zich horen op het [Malieveld](#). Zij stonden massaal op tegen de in het regeerakkoord opgenomen extra bezuiniging van 500 miljoen euro op de jeugdzorg.

Immers, er moet al een besparing van 1 miljard komen uit de hervorming van de Jeugdzorg (die maar niet rondkomt) En daarnaast moest er, als een duveltje uit een doosje in het regeerakkoord, nog eens 500 miljoen op andere zaken bespaard worden. Niemand weet nog waarop, en hoe e.e.a. in verhouding staat tot de hervormingen, waaronder afbakening van jeugdzorg. En hoe e.e.a. in verhouding staat tot de besparingsmaatregelen die nu al ongeorganiseerd aan alle kanten door gemeenten en werkgevers worden ingezet. Waaronder de ombouw naar kleinschalige voorzieningen, afbouw jeugdzorgplus zonder alternatieven en het geld-gedreven en rücksichtslos wegstrepen van aanbieders. Maar de bezuiniging staat wel ingeboekt.

In totaal gaat het om 25% (!) besparing/bezuiniging. Vooralsnog planloos. Een grotere en ongeorganiseerder bezuiniging in de jeugdzorg zagen we niet eerder, zelfs niet rondom de decentralisatie; een reorganisatie die dermate dramatisch heeft uitgepakt dat de jeugdzorg nu aan de rand van het ravijn staat.

Stop de uitholling

Laten we beginnen met het goede nieuws; besparen kan, ook volgens FNV. Vooral op onzinnige (inkoop)lagen en bureaucratie. Daar geeft ons advies [De Jeugdsprong](#) uitgebreid antwoord op. Hiernaast zijn er veel adviezen en moties van anderen, waaronder de [SER](#) die diezelfde kant op wijzen. Of dit 1 miljard kan opleveren valt overigens te bezien. Maar extra bezuinigen kan niet. Dat is de doodsteek voor de, al jaren steeds verder uitgeholde, sector.

Ziende blind, horende doof

Het kabinet en de staatssecretaris hebben deze breed gedragen boodschap tot op heden naast zich neergelegd. Eén van de ideeën om die bezuiniging nu toch vorm te gaan geven is het verminderen van de behandelduur. Daarnaast speelt nog een vraag voor een mogelijke eigen bijdrage voor gezinnen, waar FNV [fel tegenstander](#) van is. Over beide ideeën hebben we ook nog een petitie aangeboden. Waarin we, met de [beroepscode](#) in de hand, nogmaals stelden; 'nee'.

Representativiteit

In het rapport wordt gerept over 14 bij dit onderzoek betrokken personen. Waaronder directeuren, bestuurders, adviseurs en vervolgens 5 uitvoerend medewerkers aan de kant van de jeugd-ggz.

Vanzelfsprekend is deze input van belang. Tegelijk; jeugd-ggz beslaat nog geen 30% van het totale jeugdhulpaanbod. De jeugdzorg kent ook nog de jeugd-gehandicaptenzorg, ambulante jeugdhulp, wijkteams, jeugdhulp met verblijf, jeugdbescherming/jeugdreclassering, Halt, Veilig Thuis, Raad v.d. Kinderbescherming en zelfstandigen. Deze beslaan samen ruim 70% van de jeugdzorg/jeugdhulp. Aan hen is niets gevraagd.

Overigens is aan FNV ook niet gevraagd deze professionals voor input te leveren; iets wat we met gemak snel, grootschalig en breed hadden kunnen organiseren; we hebben ruime toegang naar deze medewerkers en betrouwbare faciliteiten hiertoe. Er is geen enkele reden waarom deze mensen niet bevraagd hadden kunnen worden.

Reactie op onderzoek

We stellen voorop dat FNV van mening is dat de 500 miljoen bezuiniging in zijn geheel niet kan landen in de jeugdzorg, zonder de sector extreme verdergaande schade aan te doen.

De uitwerking daarvan in de vorm van een vermindering van de behandelduur kan dientengevolge ook niet rekenen op onze goedkeuring.

Deze tast vergaand de professionele autonomie aan en grijpt in op de beroepscode waar professionals zich toe dienen te verhouden, inclusief persoonlijke aansprakelijkheid.

Het kan niet waar zijn dat de overheid hierop in wil grijpen, zonder deze richtlijnen en aansprakelijkheid in acht te nemen. Medewerkers zullen deze dan ook niet loslaten.

Geld-gestuurd de behandelduur (nog verder dan al gebeurt) verminderen, en dus de rekening neerleggen op de schouders van individuele medewerkers en gezinnen, vinden wij onbegrijpelijk. Met name omdat ondertussen nog steeds geldverslindende lagen en bureaucratie in stand wordt gehouden. Ook door het simpelweg niet uitvoeren van convenanten en aangenomen moties daarover.

Wat mist..

Waar het rapport niet over rept zijn de risico's voor de arbeidsmarkt. Het lijkt een open deur, maar voor medewerkers in de jeugdzorg is de inhoud van het werk met cliënten de belangrijkste reden om in de jeugdzorg te willen werken. Zij stellen dit dan ook [centraal](#). Deze open deur is van belang, omdat de andere kant is, dat tornen daaraan dus ook betekent dat mensen de jeugdzorg [verlaten](#). Het behoeft geen uitleg meer dat we ons dat niet kunnen veroorloven. Deze stap heeft dus een groter risico in zich dan beschreven staat.

Wat dan wel?

Vanzelfsprekend ontgaat het FNV ook niet dat we in de jeugdzorg moeten nadenken over werken in schaarste en daar antwoorden op moeten formuleren. Dit heeft ook onze volle aandacht aan onze arbeidsmarkttafel en in organisaties. De jeugdzorg is een tekortensector; niet zelden veroorzaakt door overheidsbeleid en langdurige verwaarlozing.

Zolang er geen perspectief, tijdlijnen en garanties zijn op beter, zijn dit de riemen waarmee we moeten roeien. FNV stelt zich op het standpunt dat er daarom wel degelijk keuzes moeten worden gemaakt om verantwoord, gezond en veilig te kunnen (blijven) werken. Voor medewerkers en cliënten.

FNV gaat echter niet mee in het daarom nog verder verschromelen van noodzakelijke zorg. Medewerkers willen niet nog verder inleveren op kwaliteit, tijd en aandacht, de eigen gezondheid en werkplezier. Dit wordt immers de afgelopen jaren al veelvuldig gedaan; via budgetplafonds, scherpere beschikkingen, minder minuten, minder geld voor de geleverde minuten, achterblijvende beloning, werk laten uitvoeren door lager betaalde medewerkers en het opvangen van werk van zieke of vertrokken collega's.

Bedrijfsvoering en contracten tussen organisaties en gemeenten zijn hier al volledig op ingericht. Tot op het niveau van de, nog steeds niet afgeschafte, minutenverantwoording en minuten-aansturing. Met een groot verloop en verzuim van medewerkers tot gevolg en dientengevolge verhoogde werkdruk en minder kwaliteit van hulp voor gezinnen.

De oplossing is voor ons dan ook geen hogere wiskunde; liever minder gezinnen helpen en dan goed, dan veel gezinnen half helpen.

Meer specifiek

- **Tijdig afronden van behandeling financieel belonen:** we beoordelen dit als gevaarlijke prikkel in een sector waar bijna alle grote systeemaanbieders financiële problemen hebben. Het risico op aansturing op financieel gewin boven kwaliteit is reëel.
- **Normeren behandelduur vanuit gemeenten op basis van benchmark:** we voorzien hier een inperking van de professionele autonomie en dientengevolge een nog groter verloop.
- **Landelijk normeren op specifieke diagnoses op basis van aantal effectieve behandelingen bij bewezen effectieve interventies;** ook hier voorzien we een inperking van de professionele autonomie. Bovendien, zoals eerder gesteld, is nog geen 30% van de jeugdhulp jeugd-ggz. Voor het overgrote deel wordt er dus helemaal geen diagnose gesteld. En zal een prikkel voor het stellen van een diagnose om hulp te kunnen krijgen niet stroken met de door uzelf gewenste normalisering en de druk op de ggz en artsen doen toenemen.
- **Herindiceren na zes maanden door gemeenten:** we voorzien hier een extreme toename aan administratie, dus dit kan alleen als (her)indiceren eerst drastisch wordt versimpeld. Iets wat overigens sowieso dient te gebeuren.
- **Streefeinddatum vaststellen;** hier kan FNV mee leven, voor zover dat al is vastgesteld in een beschikking. Mits dit ingebed wordt in een multidisciplinaire besluitvorming tussen professionals en het gezin (zie ook onze gedachtegang rondom coöperaties in ons advies de Jeugdsprong)
- **Betere contractering tussen professional en gezin, met aandacht voor behandeldoelen en verwachtingsmanagement:** ons is onbekend waar de gedachte vandaan komt dat dit nu al niet gebeurt. Met name omdat bedrijfsvoering, beschikkingen en contracten hier nu al zeer strak op sturen.
- **Terugvaloptie bieden voor cliënten, zodat er snel zorg kan worden ingezet bij een terugval:** Gezien de wachtlijsten en personele en financiële tekorten is dit wensdenken.

- **Voorrang op de wachtlijst voor jeugdigen die vanuit jeugdhulp met verblijf naar ambulante hulp doorstromen:** eerder werd bekend dat jeugdigen uit de jeugdbescherming al voorrang moeten krijgen. Dat het om voorrang dringen is in de rij wachtenden is een gegeven waar we al jaren voor waarschuwen en we niet zullen oplossen door verschillende groepen op verschillende momenten voorrang te verlenen. Bovendien wordt dat onuitvoerbaar.
- **Inzet van supervisie gericht op afronden en afschalen van jeugdzorg:** Intervisie, niet supervisie, conform de eisen van het SKJ is al een gegeven. Werkbegeleiding was ooit ingericht op de procesbegeleiding rondom werkzaamheden. Dat is bijna overal wegbezuinigd. FNV pleit al langer voor de terugkeer van die wegbezuinigde werkbegeleiders. Niet alleen rondom afronden en afschalen, maar gedurende het hele traject.
- **Inzetten op eigen kracht door de inzet van een mentor, maatje of ondersteuner:** een prima idee, maar natuurlijk niet als vervanging voor benodigde jeugdzorg.

Tot slot moet ons van het hart dat de verwachte besparingen ons inziens niet geheel overtuigend zijn berekend, en notabene verwachten wij niet dat er op de gegeven range tussen de genoemde besparingen (bijvoorbeeld een verwachte besparing ‘tussen 13 en 123 miljoen’) helder beleid en aannames kunnen worden gebaseerd.

We zijn bereikbaar voor vragen of commentaar en kunnen u tevens in contact brengen met vele jeugdzorgwerkers als u daar behoefte aan heeft.

Met vriendelijke groet,

Maaïke van der Aar
Bestuurder FNV Jeugdzorg